

Opetus- ja kulttuuriministeriö Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vision uudistaminen Kolmannen verkko-osallistamisen tulokset

30.1.2026

Anu Valtari, Hanna Niemelä & Tuomo Lähdeniemi

Tulosten esittely raportissa

Tavoite, kutsuminen ja osallistuminen käytännössä

Kokonaiskuva tuloksista

Tavoitteet 1–3: osallistujan tyytyväisyys tavoitteen valintaan, muokkaustoiveet sekä ideat toteutumisen edistämiseksi

Terveiset visiotyölle / visiotyön tavoitteisiin liittyen

Tavoite, kutsuminen ja osallistuminen

Tavoite

Kerätä kommentteja korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio- ja tavoiteaihioiden

Kohderyhmät

Sidosryhmät laajasti

Kutsumisen kanavat

Sähköpostiviestit, verkkosivut

Osallistumisaika

26.11.–9.12.2025

Osallistumisia yhteensä

1345

Osallistumisia yhteensä 1345

Suuri osa osallistujista suurmetropolialueen yliopistojen henkilöstön edustajia

Rooli

Korkeakoulun henkilöstö	870
Sidosryhmän edustaja	199
Korkeakoulun johto	164
Opiskelija	111

Osallistumisia suomenkielisen linkin kautta 1258, englanninkielisen 87 ja ruotsinkielisen 52.

Organisaatio

Yliopisto	693
Ammattikorkeakoulu	433
Muu julkinen sektori	68
Muu sidosryhmä	47
Työmarkkinajärjestö	29
Elinkeinoelämä	23
Ministeriö	19
Kolmas sektori	14
Tutkimuslaitos	11
Hyvinvointialue	6

Asuinpaikka

Suurmetropolialue	542
Väli-Suomi	237
Itä-Suomi	197
Pohjois-Suomi	133
Lounaisrannikko	132
Pohjanmaa	90
Muu Eurooppa	4
Euroopan ulkopuolinen maa	1

Osallistumispolku

Strategiset tavoitteet:

Mahdollisuuksia erityisesti nuorille

**Luovat osaajat ovat kansakunnan
menestyksen avain**

**Sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden
kärkimaa**

1. Onko kyseinen tavoite mielestäsi oikea valinta tavoitteeksi?
2. Sisältääkö tavoite oikeita asioita? Mitä lisäisit tai poistaisit?
3. Millä tavoin tavoitteen toteutumista voi edistää?

4. Haluatko vielä sanoa jotain visiotyön tavoitteisiin liittyen? Entä haluatko lähettää terveisiä visiotyölle?

Nostoja tuloksista

”Sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden kärkimaa” on tavoitteista hyväksytyin. Moni muiden tavoitteiden kohdalla kaivattu asia löytyy sen sisällöistä. Sen loogisempi paikka saattaisi ollakin tavoitteista ensimmäisenä.

Jatkuvan oppimisen merkitys esiintyy näkemyksissä tavoitteesta toiseen, samoin rohkeus uudistumiseen. Luovuus vaatii terminä ja mielikuvana täsmentämistä sekä laajentamista. Tavoitteiden johdonmukaisuuteen on hyvä kiinnittää huomiota.

Tavoitteiden toteutumista pohdittaessa toistuu pitkäjänteisen rahoituksen rooli sekä koulutuksen ja tutkimuksen laadun jatkuva kehittäminen. Tieteen vapaus ja sivistys on turvattava yhdenvertaisesti. Monialaiset ja joustavat opiskelun mahdollisuudet tärkeitä kaikenikäisille.

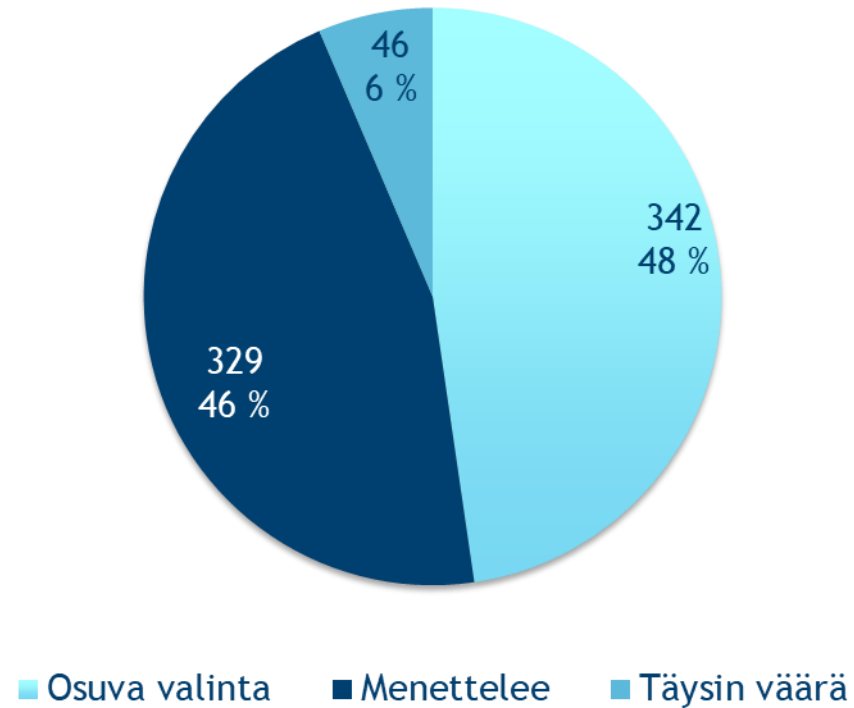
Tavoite 1: Mahdollisuuksia erityisesti nuorille

Lähes puolet osallistujista pitää tavoitteen valintaa osuvana

Onko ”Mahdollisuuksia erityisesti nuorille” mielestäsi oikea valinta tavoitteeksi?

(n=717)

Tavoitteen muokkausideoita

- Korkeakoulu elinikäinen kumppani iästä riippumatta, halutaan esiin koko eliniän (työiän) jatkuva oppiminen → ”Mahdollisuuksia kaikille, erityisesti nuorille”
 - Maailma, työelämä sekä osaamis- ja koulutustarpeet muuttuvat moneen kertaan ihmisen työelämän aikana → tarvitaan myös aikuisia alanvaihtajia ja korkeakoulutuksessa osaamistaan syventäviä
 - ”Nuoren” tarkempi määrittely, voimakkaasti pienenevien ikäluokkien huomiointi
- Avoin pääsy korkeakoulutukseen ei ole itseisarvo, enemmänkin tulisi korostaa monipuolisten väylien mahdollistamista ja hakemisen tukemista
 - Ammatilliset opinnot joillekin yksinkertaisesti parempi vaihtoehto, myös yhteiskunnallisesti
 - Riittävät aloituspaikat, pisterajat, opiskeluvalmiudet, motivaatio ja resurssit mietityttävät
 - Vaatii oppimisen rakenteellisten esteiden tunnistamista ja purkamista
 - ”Suoraan” vaatii täsmentämistä, ei haluta rajata pois välivuotta tai esim. asevelvollisuutta
 - Ensikertalaisuuskiintiötä tulisi pienentää tai kiintiö poistaa kokonaan
- Alueellinen saavutettavuus ja maksuttomuus mukaan
- Samoin kannustimet opintojen etenemiseen ja ajallaan valmistumiseen
- Muuttunut maailma → muuttuva maailma
- Tutkintoja oleellisempaa on jatkuvasti päivittyvä ja laajeneva osaaminen tulevaisuutta ennakoiden
- Oppijälähtöisyys tavoitteena kannatettava, mutta käytännön toteutuminen vaatii resursseja sekä ohjauksellisia ja pedagogisia toimenpiteitä oppijan valmiuksista riippuen

(n=543)

**Mahdollisuuksia
erityisesti
nuorille**

Tavoitteen toteutumisen edistäminen

- Nuorten mahdollisuuksia parannetaan ennen kaikkea silloin, kun koulutusjärjestelmää kehitetään kokonaisuutena: riittävät resurssit, opetuksen korkea laatu perusopetuksesta alkaen, oikea-aikainen ohjaus erityisesti nivelvaiheissa, opiskelun joustavuus ja oppijan toimeentulon sekä hyvinvoinnin varmistaminen
- Nuorten mahdollisuuksien lisääminen kaipaa riittävää ja pitkäjänteistä rahoitusta: aloituspaikkojen kasvattaminen, joustavammat koulutuspolut ja monimuotoistuva oppijoiden joukko edellyttävät lisää resursseja opetukseen, ohjaukseen ja opiskelijahyvinvointiin
- Perusopetuksen ja toisen asteen laatu ja vaatimustaso ratkaisevat korkeakoulutusmahdollisuudet. Tuetaan nuorten opiskelutaitoja ja työelämätaitoja koko koulutuspolun ajan
- Sujuvoitetaan siirtymää korkeakouluopintojen pariin sekä tarjotaan joustavia ja aidosti oppijalähtöisiä koulutuspolkuja
 - Ei luovuta koulutuksen maksuttomuudesta kotimaisten opiskelijoiden kohdalla
 - Varmistetaan riittävät koulutuksen aloituspaikat ja koulutuksen alueellinen saatavuus myös maakunnissa
 - Kasvatetaan avoimien väylien ja polkujen kautta tutkinto-opiskelijaksi hyväksyttävien opiskelijoiden määriä
 - Lisätään väljyyttä tutkinto-ohjelmiin ja aikataulutavoitteisiin, tarjotaan laajasti monimuoto-opetusta
 - Helpotetaan koulutusalan vaihdon mahdollisuutta, mm. sisäisiä siirtymiä korkeakoulujen sisällä ja välillä
- Konkretisoidaan opintojen ja työllistymisen välinen yhteys tekemällä tiivistä työelämäyhteistyötä harjoitteluiden, projektien ja TKI-hankkeiden muodossa osana korkeakouluopintoja
- Varmistetaan poliittisilla päätöksillä, että päätoimisen opiskelijan toimeentulo on turvattu ja mielenterveyden ja opiskelijahuollon palvelut tukevat opintojen edistymistä

(n=526)

**Mahdollisuuksia
erityisesti
nuorille**

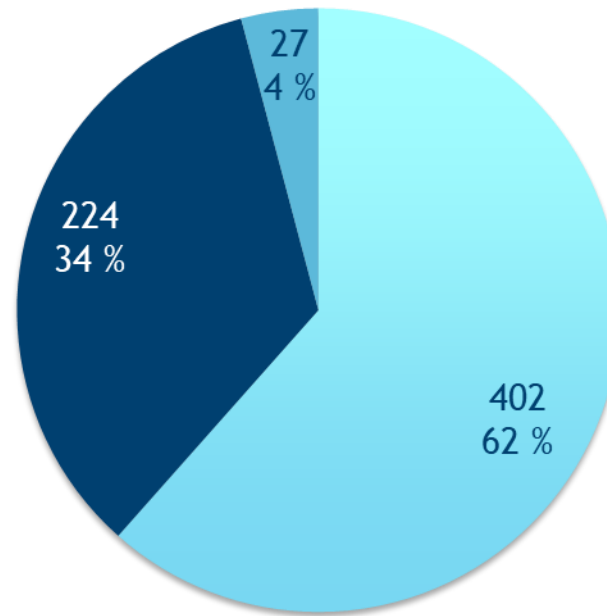
Tavoite 2: Luovat osaajat ovat kansakunnan
menestyksen avain

Yli 60 % osallistuneista kokee tavoitteen valinnan oikeaksi

Onko ”Luovat osaajat ovat kansakunnan menestyksen avain” mielestäsi oikea valinta tavoitteeksi?

(n=653)

■ Osuva valinta ■ Menettelee ■ Täysin väärä

Tavoitteen muokkausideoita

Tavoitetekstiin kaivataan mukaan:

- Luovat osaajat -käsitteen täsmentäminen ja laajentaminen
- Jatkuvan oppimisen mahdollistaminen
- Riittävä julkinen rahoitus elinehto, oleellista rahoituksen ennakoitavuus ja rahoitusmallin toimivuus tulevaisuudessa (mm. kannustavuus yhteistyöhön)
- Tieteen vapaus, monitieteisyys ja tutkimustiedon soveltaminen
- Vetovoiman rinnalle myös pitovoima
- Osaamisen uudistamisen rinnalle myös osaamisen vahvistaminen
- Yhteistyö korkeakoulujen kesken sekä tutkimuslaitosten kanssa
- Rohkeus, hyvinvointi ja sivistys
- Globaalien haasteiden ratkaiseminen kestävän yhteiskunnan varmistamiseksi
- Suomalaisen osaamisen vienti

Muita huomioita:

- Kansakunta ei menesty pelkästään luovilla osaajilla
- Sanoitus paikoin liian elinkeinoelämälähtöistä
- Nykyhallituksen linjaukset ristiriidassa tavoitteen kanssa

(n=486)

Luovat osaajat
ovat
kansakunnan
menestyksen
avain

Tavoitteen toteutumisen edistäminen

- Vahvistetaan korkeakoulujen perusrahoitusta ja tutkimuksen pitkäjänteisyyttä, jotta luovalle, korkeatasoiselle opetukselle ja tutkimukselle on aikaa, resursseja ja autonomiaa ilman jatkuvaa hankerahoituksen painetta
 - Uudistetaan rahoitus- ja ohjausmalleja laatu- ja vaikuttavuuspainotteisiksi, painottaen työllistymistä, yritys- ja julkisen sektorin yhteistyötä, innovaatiotoimintaa sekä monitieteisyyttä määrällisten suoritteiden sijaan
 - Monipuolistetaan rahoitus pohjaa mm. kansainvälisen rahoituksen avulla ja kasvattamalla rahoitushakuosaamista
 - Huomioidaan korkeakoulusektorin tasavertaisuus, mm. keskinäiset suhteet, rahoitus, ammatillisen tohtorikoulutuksen mahdollisuus
- Mahdollistetaan innovaatioiden syntymisen edellytykset ja huippututkimuksen teko
 - Luovuus vaatii riittävästi aikaa, riittävät resurssit ja turvallisen ympäristön ja tunteen oikeudenmukaisuudesta
 - Korostetaan luovuutta, riskinottoa ja kokeilukulttuuria opetuksessa ja tutkimuksessa
 - Panostetaan pedagogiseen laatuun ja henkilöstön osaamiseen, mahdollistetaan monialainen yhteistyö
 - Kehitetään työelämälähtöisiä ja joustavia koulutuspolkuja muuttuvan maailman tarpeisiin. Mm. jatkuvaa oppimista, lyhyempiä osaamiskokonaisuuksia sekä ammatillista tohtorikoulutusta.
 - Tiivistetään korkeakoulujen, yritysten ja julkisen sektorin yhteistyötä, erityisesti pk-sektorin kanssa, ja luodaan matalan kynnyksen rakenteita TKI-yhteiskehittämiseen, harjoitteluihin ja urapolkuihin
- Edistetään kansainvälistymisen merkityksen ymmärtämistä yhteiskunnassa kaikilla tasoilla
 - Parannetaan Suomen vetovoimaa ja pitovoimaa mm. sujuvoittamalla oleskelu- ja työlupaprosesseja, tukemalla kotoutumista ja kieliohjelmoja sekä varmistamalla realistiset mahdollisuudet työllistyä valmistumisen jälkeen
 - Pyritään vaikuttamaan myönteiseen asenteeseen kansainvälisyyttä kohtaan yhteiskunnassa mm. viestinnän ja markkinoinnin keinoin
 - Panostetaan kansainväliseen huippututkimukseen sekä kansainvälisten verkostojen rakentamiseen
 - Vahvistetaan osaamiskeskittymiä ja korkeakoulujen profiloitumista, jotta rajalliset resurssit kohdentuvat vaikuttavasti ja kansainvälisesti kilpailukykyisiin kokonaisuuksiin

(n=445)

Luovat osaajat
ovat
kansakunnan
menestyksen
avain

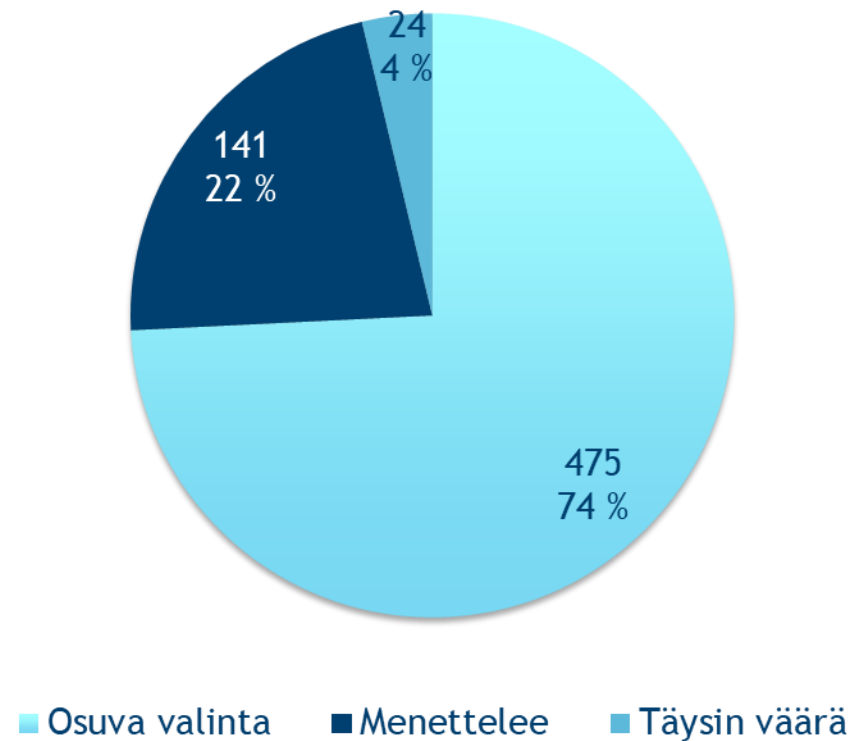
Tavoite 3: Sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden kärkimaa

Lähes kolme osallistujaa neljästä on sitä mieltä, että tavoite on osuva valinta

Onko ”Sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden kärkimaa” mielestäsi oikea valinta tavoitteeksi?

(n=640)

Yliopistojen edustajat (79 %) pitävät tavoitetta osuvampana valintana kuin osallistajat ammattikorkeakouluista (70 %).

Tavoitteen muokkausideoita

Tavoitetekstiin kaivataan mukaan:

- Englannin kieli
 - Tavoite ristiriidassa huipulle tähtäävän tavoitteen ja kansainvälistymisen kanssa: pelkästään suomen ja ruotsin kielen käyttö opetuksessa ja tutkimuksessa ei edistä kansainvälistä vetovoimaa eikä EU-rahoituksen saamista
 - → Esimerkiksi: ”Korkeakoulutusta opetetaan ja tutkimusta tehdään kansainvälinen yhteistyö mahdollistaen, ja huolehditaan samalla toiminnasta suomen ja ruotsin kielillä”
- Tieteen yhteiskunnallinen vaikuttavuus
- Moninaisuuden, monimuotoisuuden ja vähemmistöjen tukeminen

Muita huomioita:

- Sopii loogisemmin ykköstavoitteeksi
- Mitä tarkoittaa tasa-arvo ja yhdenvertaisuus meriitteihin perustuvassa tutkimuksessa?
 - ”Mahdollisuuksien tasa-arvo” parempi termi
- Demokratia istuu huonosti samaan kokonaisuuteen sivistyksen ja tieteen vapauden kanssa
- Opiskelijat ovat osa korkeakouluyhteisöä
- Luovuus, kansallinen identiteetti ja taiteellinen toiminta liian isossa roolissa?
- Miten kärkimaan toteutumista mitataan?

(n=440)

Sivistyksen,
demokratian
ja tieteen
vapauden
kärkimaa

Tavoitteen toteutumisen edistäminen

- Tavoitteen edistäminen edellyttää rakenteellisten edellytysten varmistamista ja vahvistamista
 - Puhutaan vahvasti pitkäjänteisen perusrahoituksen puolesta yliopistoille ja ammattikorkeakouluille; enemmän perusrahoitusta ja vähemmän teemakohtaisia ja byrokratiaa vaativia rahoituskokonaisuuksia
 - Rahoitusmallin uudistaminen tavoitetta paremmin tukevaksi
 - Turvataan tutkijalähtöinen perustutkimus ja taiteellinen toiminta
- Turvataan aito tieteellinen vapaus Suomessa
 - Kirjataan tieteen vapaus vahvemmin ja selkeämmin ohjaukseen ja lainsäädäntöön
 - Turvataan perusrahoituksen tutkimuspohja
 - Parannetaan tutkijoiden työmarkkina-asemaa, varmistetaan akateeminen vapaus myös opiskelijoille
 - Kehitetään korkeakoulujen toimintakulttuuria suuntaan, joka tukee avoimuutta, turvallista ilmapiiriä ja kriittistä ajattelua
- Luovuus, taide ja sivistys nähdään ja on tulevaisuudessakin nähtävä itseisarvona
 - Turvataan vakaa rahoitus tieteelle ja taiteelle
 - Otetaan kriittinen ajattelu, medianlukutaito ja etiikka osaksi koko koulutuspolkua
- Luodaan osallistava ja yhdenvertainen korkeakoulukulttuuri koko koulupolulle peruskoulusta lähtien
 - Varmistutaan vähemmistöjen todellisesta osallisuudesta päätöksentekoon “ei meille ilman meitä”
 - Kehitetään korkeakoulujen johtamista ja hallintomalleja kokonaisuudessaan osallistavammiksi
 - Resursoidaan riittävästi oppimisen tukeen, turvalliseen oppimisympäristöön ja opiskelija- ja henkilöstöhyvinvointiin
- Ollaan realistisia monikielisyyden kanssa. Kotimaisten kielten turvaaminen opetuksessa ja tiedeviestinnässä on tarpeen. Kiinnitetään huomiota tutkimustiedon popularisointiin ja saavutettavuuteen. Muistetaan samalla, että kansainvälisen huippututkimuksen kielenä on englanti.

(n=369)

Sivistyksen,
demokratian
ja tieteen
vapauden
kärkimaa

Terveiset visiotyön tavoitteisiin ja visiotyöhön liittyen

Yhteenvetona terveisistä

Visiotyön etenemiseen ollaan tyytyväisiä, ja osallistumismahdollisuuksista kiitellään. Suunta on eteenpäin muuttuvaa maailmaa ennakoiden. Teksti on ymmärrettävää, ja ”hittitermien” poissaoloon ollaan tyytyväisiä.

Tavoitteisiin kaivataan enemmän rohkeutta, kunnianhimoa ja ennakkoluulottomuutta. Aika monta niissä esiintyvää asiaa tehdään korkeakouluissa jo nyt. Visiotyöllä tulee rakentaa aidosti uutta ja luoda enemmän mahdollisuuksia uusille kokeiluille. Mistä luovutaan uuden tieltä ja mitä hyviä toimintatapoja kannattaa säilyttää?

Nuorisoa on valmennettava siihen, että hyvän tulevaisuuden eteen on ponnisteltava. Yksilöllä on lopullinen vastuu omasta oppimisestaan. Kaikki ei voi olla aina pelkästään kivaa.

Korkeakoulukentän tehtäviä tulisi selkeämmin eriyttää visiotyössä.

Missä näkyy kansallinen jatkuvan oppimisen strategia?

Toimenpiteitä jo odotellaan. Kuin myös taloudellisia resursseja toteutukseen.

(n=575)

Varmistamme onnistumisen yhteisen kehittämisen ja dialogisen strategiatyön avulla.